къыдэкІы

1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу

№ 76 (22765) 2023-рэ илъэс МЭФЭКУ

ЖЪОНЫГЪУАКІЭМ и 4

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 + тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэкГубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Іофыгьо шьхьаІэхэр

Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат министрэхэм я Кабинет изэхэсыгьоу зэрищагьэм республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгьэк э юфыгьо шьхьа э щыІэхэм щатегущыІагьэх.

Ащ хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет - Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Адыгеим иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КІэрэщэ Анзаур, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, муниципальнэ оразованиехэм япащэхэр. Республикэм и Лышъхьэ къызэрэхигьэщыгъэмкІэ, Урысыем и Президентэу Владимир Путиным истратегическэ гукъэкІхэм къащигъэнэфэгъэ пшъэрылъхэм ягъэцэкІэнкІэ хабзэм ишъолъыр

къулыкъухэм Іофшіэныр нахь агъэлъэшын фае. Ар афэгъэхьыгъ лъэпкъ проектхэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ. Анахьэу анаlэ зытырагъэтын фаер бюджет къэкІуапІэхэр игъом ыкІи икъоу зэрагъэфедэхэрэр, социальнэ пшъэрылъхэр гъэцэкІагъэ зэрэхъухэрэр уплъэкІугъэнхэр ары.

АР-м финансхэмкІэ иминистрэ игуадзэу Екатерина Косиненкэм къызэриlуагъэмкіэ, мы илъэсым пыкіыгъэ мэзипліымкіэ республикэ бюджетым ихахъохэр сомэ миллиарди 5,4-м ехъугъэх, илъэсэу икІыгъэм елъытыгъэмэ, ащ ихэхъоныгъэ ипсынкlагъэ процент 99-м нэсыгь. ЧІыпІэхэм япащэхэм къаІотагь муниципальнэ образованиехэм ябюджетхэр гьэцэкІагьэ зэрэхъухэрэм фэгъэхьыгъэу. Муниципалитет пстэуми ячІыпІэ бюджет ихэхъон ипсынкІагъэ гурытымкІэ проценти 116,9-м нэсыгъ.

КъумпІыл Мурат пшъэрылъ къафи-

шІыгъ муниципальнэ бюджетхэм яхахъохэмрэ яхъарджхэмрэ икъоу агъэунэфынхэу, финанс пшъэрылъхэр зэкІэ гъэцэкІагьэ зэрэхъухэрэр пхъэшагьэ хэльэу зэхафынэу. Джащ фэдэу Адыгеим и ЛІышъхьэ пшъэрылъ къыгъэуцугъ псэуалъэхэм яшІынкІэ ыкІи социальнэ проектхэр игъом гъэцэкІагъэ хъунхэмкІэ къатефэрэр зэкІэ зэшІуахынэу. КІэрэщэ Анзаур къызэриІуагъэмкІэ, къэралыгъо программэхэм ягьэцэкІэн планым тетэу макІо. ЦІыфхэр зэхэтэкъоным нэсыгъэ унэжъхэм къачІэщыжьыгъэнхэм, кІэлэцыку ибэхэм псэупэхэр ягьэгьотыгьэнхэм, еджапіэхэр шіыгъэнхэм, гьогухэр гъэцэкІэжьыгъэнхэм ыкІи нэмыкІхэр зэшІохыгьэнхэм япхыгьэ Іофтхьабзэхэм ягъэцэкІэнкІэ унашъохэр аштэх.

(Икіэух я 2-рэ н. ит).

Зэрагъэнэфагъэм тетэу

Гъэтхэ дзэ дэщыгьор Урысыем зыщырагьэжьагьэр мазэм къехъугъ. Ащ епхыгъэ ІофшІэныр мы уахътэм ехъулІэу зэрэльык Іуатэрэм, пшъэрыльэу къафагьэуцугьэр зэрагьэцакІэрэм, ныбжьыкІэхэм кьулыкьур зыщахьын альэкіншт чінпіэхэм, нэмыкі упчіэу цінфхэр зыгьэгумэкІыхэрэм ащыщхэр фэдгьэзагьэх Адыгэ Республикэм идзэ комиссариат иотдел ипащэу Виталий Лебедевым.

— Виталий, мыгьэрэ гьэтхэ дзэ дэщыгьом епхыгьэ Іофтхьабзэр зыкІорэр мазэ хъугъэ. Нэбгырэ пчъагъэу къулыкъум ащэщтхэмкІэ пшъэрылъэу щыІэр зэшІохыгьэ хъущта

ыкІи гьогу техьагьэхэр щы-

- Мы гъатхэ къулыкъур зыхьыщт нэбгырэ 550-рэ фэдиз Адыгэ Республикэм икІыщт. Дзэ дэщыгъо кампаниер зыпкъ итэу рекіокіы, чіыпіэ комиссиехэм зэкІэми Іоф ашІэ. Адрэ илъэсхэм афэдэу

аратых. — Гъэтхэ дзэ дэщыгъом мыгъэ

зэхьокІыныгьэ горэхэр фэхьугъэха?

– Ащ фэдизэу зэхъокІыныгъэшхо фэхъугъэп. Ау зигугъу къэсшіымэ сшіоигьор 2023-рэ ильэсым шыкакіэм тетэу дзэ учетым зэрэхагъэуцохэрэр ары. Мыгъэ апэрэу къэбарыр электроннэ шІыкІэм тетэу къэралыгьо хэбзэ къулыкъу зэфэшъхьафхэм (федеральнэ, шъолъыр ыкІи муниципальнэ) къытІэкІагъэхьагъ. Ащ дакІоу, хэукъоныгъэхэр къыхэмыкІынхэм фэшІ а зэпстэури тхьапэм тетэу къытфагъэхьыгъэх. А къэбарэу къытІэкІэхьагъэхэм атетэу зыкІ электроннэ базэ дгъэпсын тлъэкІыгъ, ар зэфэшІыгъэу щыт. Мыщ ит къэбарыр vчетнэ-дэшын loфшlэным шыбгъэфедэнымкІэ Іэрыфэгъу дэд.

(Икіэух я 3-рэ н. ит).

лэжьэн, инвесторхэм Іоф адэтшІэн фае. Инвестициехэр нахьыбэу республикэм къызэрихьащтхэм тынаІэ зэрэтедгъэтырэм дакІоу республикэм ибизнес къэралыгьо ІэпыІэгъу зэредгъэгъотын фаери къыдэтлъытэн фае. ІофшІэпІэ чІыпІакІэхэм язэхэщэнкІи, производствакІэхэр щыІэ хъунхэмкІи ахэм бэ ялъыты*гъэр»*, — къыІуагъ АР-м и ЛІышъхьэ.

шъхьафхэм чанэу тахэ-

Лъэпкъ проектэу «ЗекІонымрэ хьакІэхэм апэгъокІыгъэнымрэ» зыфиІорэм къыдыхэлъытагъэу зэнэкъокъухэм ахэлэжьэщтхэм якъыхэхынкІэ ІофшІэныр амал зэриІэкІэ нахъ дэгъоу зэхащэнэу АР-м и ЛІышъхьэ пшъэрылъ къафишІыгъ, АПК-м ральнэ пащэу Екъутэкі Аслъан къыіотагъ социальнэ газификациемкіэ программэм игъэцэкіэн фэгъэхьыгъэу. Мы лъэхъаным зы мазэм лъэіу тхылъ 400-м ехъу организацием зэшіуихын ылъэкіыгъ. Зэрэгугъэхэрэмкіэ, илъэс планыр чъэпыогъум нэс агъэцэкіэнэу ары. Джащ фэдэу газымкіэ чіыфэхэр ціыфхэм атемылъынхэм пае іофхьаб-зэхэу зэрахьэхэрэми афэгъэхыгъэу къыіотагъ. Нахьыбэу чіыфэ зытелъхэр Тэхъутэмыкъое районым ипредприятиехэр ары.

Зэlукіэм илъэхъан псэупіэу Яблоновскэм мэшіогъэкіосэ частыр щыгъэпсыгъэным, Президент грантхэр, программэу «Пушкинская карта» зыфиіорэм къыдилъытэхэрэр гъэцэкіэгъэнхэм, социальнэ фэlо-фашіэхэр зэшіохыгъэнхэм, медицинэ кадрэхэр гъэхьазырыгъэнхэм, чіыпіэхэм мэкъу-мэщым хэхъоныгъэ ащишіыным япхыгъэ іофхэм анэсыгъэх.

Адыгеим и Лышъхьэ икіэухым къыхигъэщыгъ лъэпкъ проект-

(ИкІэух).

Адыгеим и ЛІышъхьэ Іэзэгъупсхэр агъэфедэхэзэ цІыфхэм зыщя азэхэрэ унэм игъэцэкІэжьынкІэ хэушъхьафыкІыгъэу пшъэрылъхэр афишІыгъэх. Мы илъэсым тыгъэгъазэм ехъулІэу а ІофшІэнхэр аухынхэ фае. Ащ нэмыкІэу пыдзэфэ пытэхэм апае бакыкІэхэр зыщагьэуцущтхэ ыкІи контейнерхэм апае чІыпІэхэр зэтегьэпсыхьэгьэнхэм телъытэгъэ ахъщэр республикэ бюджетым къыхагъэкІыгъ. АР-м и Ліышъхьэ пшъэрылъ афишіыгъ хэкіым иугъоинкіэ ыкіи иіущынкІэ ищыкІэгъэ Іофтхьабзэхэр псынкі эу зэшіуахынхэу, ащ дакІоу къалэу Мыекъуапэ санитарием ишапхъэхэм нахь икъоу адиштэным пае пшъэрылъ гъэнэфагьэхэр игьом агьэцэкІэн-

«Зэхэубытагъэу къэпІон хъумэ, къалэм изэтегъэпсыхьанкІэ бэ зэшІотхыгъэр, ау псынкІзу зэшІомыхыгъэмэ мыхъущт щыкІагъэхэр джыри щыІэх. *ЦІыфхэм унэ-комму*нальнэ хъызмэтым къыхиубытэрэ организациехэм, компаниехэм ацІэкІэ тхыльыбэ къагъэхьы. Ахэр зэпхыгъэхэр гьогухэм ягьэцэкІэжьын, хьэ гьорыкІохэм зэрадэзекІощтхэмкІэ шэпхъэ гъэнэфагъэу щыІэхэр къыдэлъытэгъэнхэр, цІыфхэм медицинэ ІэпыІэгъу ятыгъэныр, нэмыкІ Іофыгьохэр ары. Тхьаусыхэ тхылъ пэпчъ тынаІэ тедгъэтын, Іо-

фыгьоу къзуцугъэхэр зэшІохыгъэнхэмкІэ амалэу щыІэхэм тяусэн фае. Общественнэ ІофышІэкІэ тызаджэхэрэм, хьэ гьорыкІохэм апае шъхьэегъэзыпІэхэр зиІэхэм, грантхэр къафыхэжъугъэкІых. Анахьэу хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм, ахэм яунагьохэм яльэІу тхыльхэм шъунаІэ атежъугъэт. ШъузэрафэгумэкІырэр зэхашІэн фае. Джащ пае Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным пшъэрылъ къызэригъэуцугъэм тетэу тихэгьэгу фонд гъэнэфагъэ щызэхащагъ. Адыгеим мэкъуогъум ащ иІофшІэн щыригъэжьэщт. Партиеу «Единэ Россием» игъусэу республикэм Геническэ районым ыкІи дзэхэм ІэпыІэгьоу аритырэр лъы*дгъэкІотэщт»,* — къы-Іуагъ КъумпІыл Мурат.

Анахь мэхьанэ зиІэ проектитІум — промышленнэ паркым изэхэщэнрэ зыгъэпсэфыпІэу «Лэгъонакъэ» ишІынрэ язэшІохын анаІэ тырагъэтынэу Адыгеим и ЛІышъхьэ пшъэрылъ къафишІыгъ. Джыри анахь лъэшэу зылъыплъэнхэ фэе проектхэм ащыщ паркым изэтегъэпсыхьан ыкІэм нэгъэсыгъэныр, джащ фэдэу Мыекъуапэ ибассейнэ изэтегъэпсыхьан ухыгъэныр. Къалэу Мыекъуапэ зе-

кІохэм нахь анаІэ къытырадзэным, республикэм итарихъ къэухъумэгъэным къапкъырыкІызэ, тарихъымрэ архитектурэмрэ ясаугъэтхэр зэтегъэпсыхьажьыгъэнхэмкІэ ыкІи гъэцэкІэжьыгъэнхэмкІэ пшъэрылъхэр КъумпІыл Мурат къыгъэуцугъэх. Ахэм зыкІэ ащыщ зекІо гьогоу «Евгений Шварц и Мыекъуапэ» зыфиІорэр.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игуадзэу Ліыхэсэ Махьмуд къыІотагъ къэгъэ-

лъэгъон-форумэу «Урысыер» зыфиюорэм изыфэгъэхьазырын зэрэкІорэм фэгъэхьыгъэу. Къэралыгъом ипащэ унашъо зэришІыгъэм тетэу бжыхьэм ВДНХ-м ар щыкІощт. Адыгеим ипавильон къыщагъэлъэгъощтых республикэм къыщыдагъэк Іырэ адыгэ къуаер, адыгэ щыгъур, адыгэ шъуашэр, джащ фэдэу республикэм ихъугъэ-шlагъэхэм япхыгьэ Іофтхьабзэхэм ащыщхэр. Мыхэм ахэхьэх адыгэ къуаем ифестиваль, Еутых Асе идышъэ ордэунэ, адыгэ чъыгхатэхэм якъэухъумэн, республикэ хьисап еджапІэм, самбэмкІэ ыкІи дзюдомкІэ еджапІэм язэхэщэн ыкіи нэмыкіхэм яп-

«Республикэм ихэхьоныгьэкІэ анахь зишІуагьэ къэкІощтхэм тынаІэ атедгьэтын, форумхэм, къэгьэльэгьон зэфэ-

къэралыгъо ІэпыІэгъу етыгъэнымкІи, былымхъуным хэхъоныгъэ егъэшІыгъэнымкІи амалэу щыІэр зэкІэ гъэфедэгъэн зэрэфаер ащ къыІуагъ.

АР-м мэкъу-мэщымкіэ и Министерствэ ипащэу Къуанэ Анзаур къызэриіуагъэмкіэ, мы илъэсым унэгъо фермэхэм яхэхъоныгъэ пае грант Іэпыіэгъоу аіэкіагъахьэрэр, илъэсэу икіыгъэм елъытыгъэмэ, фэдищкіэ нахьыбэ ашіыгъ, сомэ миллион 99-м ар нэсыгъ. Зэнэкъокъум иапэрэ чэзыу щыіэгъах. Сомэ миллион 34-рэ хъурэ грантитіу аратыгъ, жъоныгъуакіэм и 12-м нэс зэнэкъокъум хэлэжьэщтхэмкіэ документхэм яштэн иятіонэрэ чэзыу кіощт.

Ащ нэужым пшъэдэкіыжьэу ыхьырэмкіэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиіэ обществэу «Газпром межрегион газ Майкоп» зыфиюрэмрэ іахьзэхэлъ обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфиюрэмрэ ягене-

хэмрэ къэралыгъо программэхэмрэ къыдалъытэрэ Іофтхьабзэхэр игъом ыкіи икъоу зэшіохыгъэнхэм пае федеральнэ амалхэр ыкіи чіыпіэ къэкіуапіэхэр зэкіэ къызфагъэфедэнхэм мэхьанэшхо зэриіэр.

Зэхэсыгъом ыуж Мыекъуапэ ипащэ игъусэу Къумпіыл Мурат къалэм ичіыпіэ заулэмэ ащыіагь. Ціыфхэу ягумэкіыгъохэмкіэ зыкъыфэзыгъэзэгъагъэхэм ящагу ахэм ащыщ. Іофыгъор зыфэгъэхьыгъагъэр щагум изэтегъэпсыхьан, ащ псы зэрэдэуцорэм игумэкіыгъо дэгъэзыжыыгъэныр.

«Къэблэгьэрэ уахътэм пстэури дэгъэзыжсыгъэ хъущт — гумэкІыгъо щыІэжсыщтэп», — къыІуагъ КъумпІыл

AP-м и ЛІышъхьэ ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ иунашъу

Рэзэныгьэ тхыль афэгьэшьошэгьэным ехьылlагь

Мэкъу-мэщым ылъэныкъокІэ гъэхъагъэхэр зэряІэхэм фэшІ рэзэныгъэ тхылъ афэгъэшъошэгъэнэу:

- 1) Заволодько Василий Анатолий ыкъом пшъэдэкlыжьэу ыхьырэмкlэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиlэ обществэу «Премиум» имеханизатор;
- 2) Лещенко Геннадий Александр ыкъом laxьзэхэлъ обществэу «Дондуковскэ элеваторым» исклад икладовщик;
- 3) Нечаева Светланэ Владимир ыпхъум laxьзэхэлъ обществэу «Джэджэ щэ заводым» илабораторие илаборант шъхьаlэ;
- 4) Пщыдатэкъо Юрэ Сулейман ыкъом пшъэдэк ыкырэмк разинанство пранама в зи общество «Синдика Агро» изгроном шъхьа разинанство пранама проном шъхь в разина проном шъх в разина проном пранама проном проно
- **5) Пщыунэл Аминэт Амбый ыпхъум** Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Псэ-

ушъхьэхэм яІэзэгъэнымкІэ Кощхьэблэ район станцием» иветеринар врач-эпизоотолог.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 28-рэ, 2023-рэ илъэс

Зэрагъэнэфагъэм тетэу

(ИкІэух).

Мы гъэтхэ дзэ дэщыгъом къыхиубытэщтхэр къулыкъум къызэрэтыщтхэр зытетыгъэм къытенагъ – зы илъэс.

- ХэушъхьафыкІыгьэ дзэ oneрациеу Украинэм щыкІорэм епхыгьэу зикІалэ дзэ къулыкъум ащэщтхэр егьэгумэкІых ахэр зыдащэн альэкІыщт чІыпІэхэм. Сыда ащ къепІолІэн пльэкІыщтыр?
- Сицыхьэ тельэу къэсіон слъэкіыщт мыщ фэдэ ныбжьыкіэхэр хэушъхьафыкіыгьэ дзэ операцием зэрамыщэхэрэр. Офицерхэр ыкіи дзэ къулыкъушіэхэу зэзэгьыныгьэм кіэтхагьэхэр арых агьакіохэрэр. Зыщымырэхьат чіыпіэхэм ахэр ащэщтхэп ыкіи гъэтхэ дзэ дэщыгьор Украинэм щыкіорэ хэушъхьафыкіыгьэ дзэ операцием зыкіи епхыгьэп. Арышь, мы льэныкъомкіэ ны-тыхэр орэмыгумэкіых. Тишъольыр щыщхэр нахьыбэрэмкіэ зыдащэхэрэр Къыблэ ыкіи Къохьэпіэ дзэ округхэм ядзэхэр ары.
- Гъэзетеджэхэр къыкІэупчІэх дзэм къулыкъур шызымыхьы-

гъэр «зэзэгъыныгъэкІэ къулыкъу» зыфаІорэм кІэтхэн фитмэ.

- Зыныбжыкіэ къулыкъур зыхынэу зытефэрэ ціыфэу гурыт ыкіи апшъэрэ гъэсэныгъэ зиіэр илъэсрэ къэтынэу къулыкъум ащэн, е илъэситіу зэзэгъыныгъэм кіэтхэн ылъэкіыщт.
- Дзэ къулыкъур зыхьы зышІоигьохэм ягугъу къэтшІымэ, зыщызыдзыехэрэр нахьыбэ мэхъуа, хьауми..?
- Мы лъэныкъомкlэ Іофхэм язытет бэкlэ нахыышlу хъугъэ. Мыгъэ тыкъызэджагъэхэм япроцент 90-м ехъур чlыпlэ комиссариатхэм къякlолlагъэх.

Гущыlэм пае, апшъэрэ дзэ еджапlэхэм ачlахьэ зышlоигъо ныбжьыкlэхэм япчъагъэ фэдэ пчъагъэкlэ нахьыбэ хъугъэ. Джащ фэдэу угъоипlэ чlыпlэм кlэлакlэхэр бэу къякlуалlэх. Ары пакlошъ, мэхьэнэ ин зиlэ дзэхэм къулыкъу ащызыхьы зышlоигъохэм азыфагу зэнэкъокъу илъ.

Джырэ ныбжыкІэхэм абзэкІэ къатІомэ, къулыкъум зыщыбдзыеныр «престижнэу» щытэп. Илъэс пІалъэкІэ къулыкъур зыхьынэу кІохэрэм ащыщхэр

зэзэгъыныгъэм кlатхэхэшъ, пlалъэр лъагъэкlyатэ.

- Виталий, къэралыгьо ІэпыІэгьоу щыІэхэм ыкІи ахъщэ тынхэм ягугьу къэпшІыгьэмэ дэгьугьэ.
- Республикэм идзэ комиссар шъхьаІэ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, къулыкъум
  ащэгъэ кІэлэ ныбжьыкІэм апэрэ мафэм
  къыщегъэжьагъэу къэралыгъор къызэрэфэгумэкІырэр зэхишІэным мэхьанэшхо иІ. УІэшыгъэ КІуачІэхэм къулыкъу
  ащызыхьынэу кІуагъэхэм аІэкІагъахьэ
  ыпкІэ зыхэмылъ медицинэ ІэпыІэгъур
  ыкІи юридическэ ІэпыІэгъур, Іэзэгъу
  уцхэр арагъэгъоты. Федеральнэ бюджетым имылъкукІэ дзэ къулыкъушІэм ипсауныгъэ ыкІи ищыІэныгъэ страховать
  ашІы.

Джащ фэдэу къулыкъушІэхэм ахъщэ тынхэр зэраІэкІэхьащтым зэхъокІыныгъэхэр фэхъугъ. Ащ сабый иІэу щытмэ, 2023-рэ илъэсым мэзаем и 1-м къыщегъэжьагъэу мазэ къэс сомэ 15548-м ехъу раты. Готхэгъэ ишъхьэгъусэу мэфи 180-м нахъ мымакІэу лъэрмыхьэм зэтыгъо ахъщэ ІэпыІэгъу сомэ 36278-м ехъу раты.

Дзэ къулыкъур зыухэу къэкlожьыхэрэр loфшlaпlэ lyхьанхэмкlэ социальнэу ухъумагъэх.

Ныбжык Іэр къулыкъум къызэрэтыгъэ зы мафэр мэфит Іук Іэ Іоф зэриш Іэгъэ піальэу атхырэм фыхалъытэ.

Дзэ къулыкъум ныбжьык р щэ рэфэ ахъщэ тынэу къыфат упщырэм, мылъкум ык и ч чыгу ахьым ателъытэгъэ хьакъулахьыр рагъэтырэп.

— Къулыкъум ащэщтхэм ыкІи ахэм янэ-ятэхэм дзэ дэщыным епхыгъэ къэбархэр зэрагъо-тэщт сайтхэр щыІэха?

— УФ-м зыкъэухъумэжьынымкІэ и Министерствэ иофициальнэ сайт дзэ къулыкъум фэгъэхьыгъэ къэбарыр игъэкІотыгъэу ны-тыхэм ыкІи ныбжьыкІэхэми рагъотэщт. А нэкІубгъор едзыгъохэмкІэ зэтеутыгъ: «Контакты», «Призывникам», «Научные роты», «Служба по призыву».

Ащ нэмыкізу Урысыем исубъект пэпчъ ащыіз дзэ комиссариатхэм яофициальнэ нэкіубгъохэм къулыкъум епхыгъз упчізхэм яджэуапхэр арагъотэщтых.

AP-м идзэ комиссариат инэкlубгъо шъузэрихьащтыр: http://voenkom-ra.ru/

іЭШЪЫНЭ Сусан.

«Налмэсыр» агъэкІэжьы

Адыгеим культурэмкlэ иучреждениехэм язытет игьорыгьозэ нахьышlу ашlы. Льэпкь проектэу «Культурэм» къыдыхэльытагьэу концерт залэу «Налмэсым» игьэкlэжьын мыгьэ рагьэжьагь.

2024-рэ илъэсым ыкіэм нэс Іофшіэнхэр лъагъэкіотэщтых. А уахътэм къыкіоці джырэ шапхъэхэм адиштэу унэр зэтырагъэпсыхьащт: унашъхьэр, инженер коммуникациехэр, кондиционерхэр зэблахъущтых, ыкіыбкіи, ыкіоцікіи ар агъэдэхэщт. Зал шъхьаіэми, камернэ залми яоборудованиерэ ямебельрэ агъэкіэжьыщтых.

— Адыгеим иконцерткъэтып Тэ шъхьа Тэхэм ащыщыр, зэльаш Тэрэ ансамблэу «Налмэсым» исценэ джырэ шапхъэхэм адиштэу зэтегъэпсыхьэгъэнхэмк Тэ, артистхэмк Ти, ц Тыфхэмк Ти гу Тэтып Тэу ахэр щытынхэмк Тэ ищык Тэгъэ амалхэр зетхьащтых. Унэм къыпэІулъ чІыпІэм изэтегъэпсыхьанкІэ, куандэхэмрэ къэгъагъэхэмрэ ащ щыгъэтіысхьэгъэнхэмкІэ пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр афэсшІыгъэх, — къыІуагъ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ.

Мы аужырэ илъэси 5-м къыкlоці культурэм и Унэ 57-рэ республикэм щагъэпсыгъ е щагъэцэкіэжьыгъ, искусствэхэмкіэ еджапіч 7 щагъэкіэжьыгъ. Искусствэхэмкіэ еджапізу Ханскэм дэтымрэ искусствэхэмкіэ Мыекъопэ кіэлэціыкіу еджапізу N 6-мрэ ягъэкіэжьын мыгъэ аухыщт. Культурэм и Уни 3 къуаджэхэм ащагъэцэкіэжьынэу рахъухьэ. Культурэм иучреждениитіумэ ягъэпсын фежьэщтых. Джащ фэдэу креативнэ индустриемкіэ еджэпіитіу зэхащэщт.

Сурэтыр: Іэшъынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп гьэнэфагьэхэу радиацием зэрар зэрихыгьэхэм 2023-рэ ильэсым зэтыгьо ахьщэ ІэпыІэгьу аІэкІэгьэхьэгьэным ехьылІагь

Федеральнэ законэу N 414-р зытетэу «Урысые Федерацием хабзэр зэрэщызэхэщэгъэ шlыкlэм ехьылlагъ» зыфиlоу 2021-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 21-м къыдэкlыгъэм тегъэпсыхьагъэу ыкlи радиацием зэрар зэрихыгъэхэм социальнэ Іэпыlэгъу ятыгъэным пае Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ышlыгъ:

- 1. Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп гьэнэфагьэхэу радиацием зэрар зэрихыгьэхэм 2023-рэ ильэсым сомэ 2000 аратынэу гьэнэфэгьэнэу. Ахэм къахиубытэхэрэр:
- а) Чернобыль АЭС-м къыщыхъугъэ тхьамыкlагъом ыпкъ къикlэу сэкъат хъугъэхэр;
- б) Чернобыль АЭС-м къыщыхъугъэ аварием къыздихьыгъэ тхьамыкlагъом икlэуххэм ядэгъэзыжьын хэлэжьагъэхэр;
- в) ащ хэкlодагъэхэм яшъхьэгъусэхэу дэмыкlожьыгъэхэу шъузабэу къэнагъэхэр, ахэм янэ-ятэхэр, якlэлэцlыкlухэу зыныбжь имыкъугъэхэр;
- г) 1957-рэ илъэсым производственнэ объединениеу «Маякым» къыщыхъугъэ тхьамыкІагъом икІзуххэм ядэгъэзыжьын хэлэжьагъэхэр, псыхъоу Течэ къыпэlулъ чlыпlэхэу радиацием ыушlоигъохэр гъэкъэбзэгъэнхэм зиlахъ хэзышlыхьагъэхэр;
- д) радиациер зыхэхьагъэхэр ыкІи ащ къыхэкІэу сэкъат хъугъэхэр;
- е) Урысые Федерацием и Апшъэрэ Совет иунашъоу N 2123-р зытетэу 1991-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 27-м къыдэкlыгъэм къызэрэщиlорэм тетэу анахьэу щынэгъо чlыпlэкlэ алъытэхэрэм арыфэрэ подразделениехэм къахиубытэрэ цlыфхэр.
  - 2. Мыщ тетэу гьэнэфэгьэнэу:

- 1) Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «ІофшІэнымкІэ ыкІи цІыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкІэ Гупчэмрэ» ащ икъутамэхэмрэ ары ащ фэдэ ахъщэ тыныр зыгъэнафэрэр ыкІи язытырэр;
- 2) радиацием зэрар зэрихыгъэхэм ыкlи ащ икlэуххэм ядэгъэзыжьын хэлэжьагъэхэм я Мафэ ехъулlэу а ахъщэу агъэнэфагъэр аlэкlагъахьэ.
- 3. Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ ахъщэу ахэм аратыщтыр къыхегъэкІы.
- 4. Заштэрэ мафэм къыщыублагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КІЭРЭЩЭ Анзаур

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 18, 2023-рэ илъэс N 81

Анахь дэгъухэр къэнэфагъэх

Урысые зэнэкьокьоу «Мастер года» зыфиюрэм ишьольыр уцугьо изэфэхьысыжьхэр кьэнэфагьэх. Муниципальнэ едзыгьохэм текюныгьэр кьащыдэзыхыгьэ нэбгырэ 18-м льэныкьо зэфэшьхьафхэмкө заушэтыгь, яюфшенкө агьэфедэрэ шыкөхэр кьагьэльэгьуагьэх.

Зэнэкъокъум иятІонэрэ уцугьом къыдыхэлъытагьэу «Я – мастер» зыфиІорэмкІэ заушэтыгь, яІофшІэн зэрэзэхащэрэр, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ шІыкІэу агъэфедэхэрэр, практическэ ІофшІэнэу зэхащэхэрэрыкІи гъэхъагъэу яІэхэр къагъэлъэгъуагъэх.

Ящэнэрэ едзыгьом пхырыкыгьэ нэбгырипшымэ кіэлэеджакіохэр ягъусэхэу мастеркласс къагъэлъэгъуагъ ыкіи анахь дэгъухэр кагъэнэфагъэх. Мыекъопэ медицинэ колледжым икіэлэегъаджэу, практическэ егъэджэнымкіэ пащэм игуадзэу Ольга Кононенкэм апэрэ чіыпіэр къыхыгъ. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иполитехническэ колледж икіэлэегъаджэу Оксана Ивановам ятіонэрэ хъугъэ, Дондуковскэ мэкъумэщ техни-

кумым имастерэу Наталия Донскаям ящэнэрэ чіыпіэр фагьэшьошагь.

ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэ

Ольга Кононенкэр Іоныгьом и 27-м къыщегъэжьагъэу чъэпыогъум и 2-м нэс Тула щыкІощт федеральнэ уцугьом хэлэжьэщт.

МэфэкІхэм Іоф зэрашІэщтыр

Электричествэр цІыфхэм аІэкІэзыгъэхьэрэ компаниеу «ТНС энерго Кубань» зыфиюрэм игупчэхэу цІыфхэм яфэю-фашІэхэр зыгъэцакІэхэрэм мэфэкІ мафэу къэблагъэхэрэм юф зэрашІэщтым шъущегъэгъуазэ.

Жъоныгъуакіэм и 8-р ыкіи и 9-р зыгъэпсэфыгъо мафэх. Зыкі зэпхыныгъэ Гупчэм Іоф ышіэщт, ау операторхэм уарипхыщтэп. Телефонымкіэ утеомэ, автоматическэ шіыкіэм тетэу аварие хъугъэмэ Іэпыіэгъум укъызэреджэщтым, уилицевой счет изытет, электроэнергием ыпкіз зэрэптыщтым, бгъэфедагъэр зыфэдизыр къэзыгъэлъэгъорэ псэуалъэхэм якъэбар, ар зыщызэблэпхъун фэе піалъэу иіэм уащагъэгъозэщт. Номерыр: 8(861)298-01-70

Жъоныгъуакіэм и 10-м гупчэхэм яіофшіэн падзэжьыщт.

Джащ фэдэу «ТНС энерго Кубань» зыфиюрэм ифэю-фашелор зыелкахьэхэрэм мобильнэ приложениер агъэфедэн амал яl. Компанием иинтернет нэкубгъоу «kuban.tns-e.ru» зыфиюрэм ихьэхэмэ, комиссие хэмыкер ыки чэзыум хэмытхэу электроэнергием ыпкер атын алъэкыщт.

Гурыт еджапІэхэм язэтегьэпсыхьан льагьэкІуатэ

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным иунашъок в игъэк отыгь гъэцак выжьынхам япхыгъэ къэралыгъо программам къыдыхальытагъзу гурыт еджап вхэр агъэк вжых. Партиеу «Единэ Россием» ипрограмма ихаушъхьафык выгъа едзыгъоу ар щыт. Гурыт еджап вхэм ягъак вжын епхыгъа программар Урысыем просвещением к в и Министерства ягъусау шъолъырхам заш уахы. АР-м гъасаныгъамра ш вныгъамрак в и Министерства къызараща у ква 2024 — 2025-ра илъасхам объект 42-ра республикам щагъак в жызара агу халъ. 2023-ра

илъэсым ыкlэ нэс гъэцэкlэжьынхэр зыщыкlощт гурыт еджапlэу къыхахыхэрэр къаlощтых. Мы программэм къыдыхэлъытагъэу 2022-рэ илъэсым гъэсэныгъэ гупчэу N 18-р, лицееу N 19-р, гимназиеу N 22-р ыкlи AP-м гъэсэныгъэмрэ шlэныгъэмрэкlэ и Министерствэ епхыгъэ Адыгэ республикэ гимназиер, зэхэзымыхыхэрэ ыкlи зымылъэгъухэрэ кlэлэцlыкlухэр зычlэсхэ еджэпlэ-интернатыр зэтырагъэпсыхьагъэх.

Мы илъэсым игъэкІотыгъэ гъэцэкІэжьынхэр ащэкІох Мыекъуапэ игурыт еджапІэхэу N 3-м, N 20-м, N 23-м ыкІи лицееу N 8-м. 2024-рэ илъэсым гурыт еджапІэхэу N 10-м, N 15-м, N 17-м, лицееу N 35-м, япсауныгъэкІэ ялэгъухэм акІэмыхьэрэ кІэлэцІыкІухэр зыщеджэхэрэ еджапІэр агъэкІэжьыштых.

«Партийный десант» зыфиlорэмрэ фракциеу «Единэ Россием» идепутатхэмрэ игъэкlотыгъэ гъэцэкlэжьынхэр зэрыкlохэрэм лъэплъэх.

ТекІоныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъон

Адыгэ Республикэм исурэтыш ІэпэІасэхэм япроизведениехэр зыхэхьэгьэхэ гьэтхэ къэгьэльэгьонэу ТекІоныгьэм и Мафэ фэгьэхьыгьэр АР-м и Сурэт къэгьэльэгьуапІэ къыщызэІуахыгь.

Экспозицием хэхьагъэх ІофшІэгъи 100-м ехъу, ахэр зэмышъогъоу шІыгъэхэм, графикэм, ІэкІэ гъэкІэрэкІэгъэ искусствэм адэлэжьэрэ автор 50-мэ къагъэхьазырыгъэ портретых, пейзажых ыкІи натюрмортых. ТекІоныгьэм и Мафэ ехъулізу сурэтышіхэм я Союз хэтхэм къагьэхьазырыгьэ Іофшіагьэхэр фондым хэхьагьэх.

— Хэгьэгум изэмыл Гэужыгьо
шьо зэфэшьхьафхэмк Гэ
къэгьэльэгьуагьэу, дунэе рэхьатым ипейзажхэмк Гэык Гикъэлэ щы Гэк Гээш Гэгьонхэмк Гэ

къэгъэлъэгъоныр зэхэгъэуиуагъ, — къыщаІуагъ АР-м культурэмкІэ и Министерствэ.

Къэгъэлъэгъоныр жъоныгъуакІэм и 15-м нэс щыІэщт.

ЕгъэшІэрэ машІор агъэкІосэщтэп

Къулыкъоу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфиюрэм июфышеэхэм Адыгэ Республикэм ит мемориал 15-у Егъэшеэрэ машюр зыщыблэхэрэм, илъэс къэс зэрашырэм фэдэу, гъэстыныпхъэ шхъуантем иоборудование ащагъэкъэбзагъ.

ГазрыкІуапІэхэм гъэстыныпхъэ шхъуантІэр къадэмыкІыным, машІор тэрэзэу блэным япхыгъэ уплъэкІунхэр ашІыгъэх, къапэІулъ чІыпІэхэри аукъэбзыгъэх.

«Ильэс къэс тикомпание ына в тырегьэты республикэм имемориалхэм Егьэш эрэ маш юр зэпыу имы в зацыблэным. Тек юныгьэш хом и Мафэ ехъул в тиспециалист-хэм мемориалхэм ягаз оборудование гьэцэк в эжьын юфи ш в на в раш ын в запром газораспределение Майкоп» зыфи юрэм игенеральнэ пащэу Екъутэк I Аслъан.

Іахьзэхэль обществэу «Газпром газораспределение Майкоп» зыфиюрэм ипресс-къулыкъу

Урысые проектым Лъыр атыгъ хэлажьэх

КІэлэегьэджэ сэнэхьат зэзыгьэгьоты зышюигьохэм апае хэушьхьафыкlыгьэ сайт-навигаторэу «Будь учителем» зыфиюрэр Урысыем кънщызэгуахыгъ. Лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъ» зыфиюрэм ар къндыхэльнтагъ.

Гъэсэныгъэм иучреждении 140-мэ афэгъэхьыгъэ къэбархэр мы сайтым ит. УФ-м просвещениемкІэ и Министерствэ епхыгъэ апшъэрэ еджэпІэ 34-рэ ахэм ахэт.

1940-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Адыгэ къэралыгъо университетым

кІэлэегьэджэ сэнэхьатымкІэ щырагъаджэх. Апшъэрэ еджапІэр къызызэІуахыгъэм къыщегъэжьагъэу специалист мин 77-рэ къычІигъэкІыгъ. Непэрэ мафэм ехъуліэу кіэлэегъэджэ сэнэхьатым епхыгъэ гъэсэныгъэ программэ 30-м ехъу ащ иІ, ахэм студент мини 2-м ехъу ащеджэ.

Сайтым икаталог узыхахьэкІэ узыфэе шъолъырыр, уищыкІэгьэ гьэсэныгъэр, гурытым къыщегъэжьагъэу бакалавриатым нэс, къыхэпхын амал уиІ, джащ фэдэу шІоигъоныгъэ мехестынешк мехепь ахагъэхъон, нэбгырэ пэпчъ нахь ищыкІэгьэ лъэныкъор къыхихын алъэкІыщт.

> Адыгэ къэралыгъо университетым ипресс-къулыкъу.

Росгвардием и Гъэlорышlапlэу АР-м щыlэм вневедомственнэ ухъумэнымкІэ иотдел икъулыкъушІэхэр лъыр зыщахащырэ Адыгэ республикэ станцием щы агъэх ыкІи ыпкІэ хэмыльэу льыр атыгь. Мыр Урысые Іофтхьабзэу «От сердца к сердцу» зыфиюрэм кындыхэлъытагъ.

КъулыкъушІэхэм къапэгъокІыгъ лъым изэІугъэкІэнкІэ отделым ипащэу, врач-трансфузиологэу Наталья Остапенкэр. ХэбзэухъумакІохэм агу зэ-Іухыгъэу мыщ фэдэ Іофтхьабзэм хэлэжьэнхэр хэбзэшІу зэрафэхъугъэмкІэ станцием испециалист рэзэныгъэ гущыІэхэр къапигъохыгъэх.

Росгвардием иліыкіохэм лъыр атыным ыпэкІэ ишыкІэгъэ медицинэ уплъэкІунхэр арагъэшІыгъэх. КъулыкъушІэхэм ащыщыбэм илъэс пчъагъэ хъугъэу лъыр аты. А мафэм апэрэу Іофтхьабзэм хэлэжьагъэхэми лъыр зыхакІэнэу зищыкІагъэхэм джыри тапэкІэ ІэпыІэгъу афэхъунхэм зэрэфэхьазырхэр къаlуагъ. Медицинэ уплъэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, къулыкъушІэу къекІолІагьэхэм лъыр атымэ хъущт. ПстэумкІи ахэм лъы литри 5 фэдиз зы мафэм атыгъ.

КъулыкъушІэхэр лъытыным зэрэхэлэжьагьэхэмкІэ медицинэм иІофышІэхэр афэрэзагъэх ыкІи псауныгъэ пытэ яІэнэу, гъэхъагъэхэр ашІынхэу ахэм афэлъэlуагъэх.

Шъолъырым имедицинэ учреждениехэм ящыкІагьэ хъумэ агъэфедэн алъэкІыщт лъы литри 10-м ехъу росгвардейцэхэм атыгь.

ЗипсауныгъэкІэ лъыр зыты хъущт къулыкъушІхэр ары Іофтхьабзэм хэлэжьагъэхэр. ПэшІорыгъэшъэу ахэм яль аупльэкІугь ыкІи врачым гущыІэгъу фэхъу-

— Мыщ фэдэ юфтхьабзэхэр ренэу зэхэтэщэх. Лъыр птыным мэхьанэу иІэр къыдгурэІо. Къулыкъум и Іофыш Іэ пэпчъ цІыфхэм ІэпыІэгъу афэхъуным фэхьазыр, — къы-**Іуагъ полицием ипод**полковникэу Алексей Чабанец.

Къэорэ пкъыгъохэм ягъэзекІон шапхъэу пылъхэр

федеральнэ къулыкъум и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм цІыфхэм макъэ арегъэlу, Урысыем и Уголовнэ кодекс къызэригъэнафэу, Іашэр ыкІи ащ игъусэ щэ-гынхэр, къэорэ пкъыгъохэр хэбзэнчъэу къызыІэкІэзыгъахьэрэм, къезыгъэкІокІырэм, зыгъэфедэрэм ыкІи ІузыгъэкІырэм уголовнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьын зэралъэкІыщтымкІэ. Санкцием къызэригъэнафэрэмкІэ илъэси 10-м нэс хьапс пшъэдэкІыжьым пылъ.

БзэджэшІагъэ зэрахьагъэу алъытэщт:

— хэбзэнчъэу Іашэр, джащ фэдэу ащ игъусэ щэ-гынхэр ыкІи къэорэ пкъыгъохэр (ахэм ахахьэрэп цІыфхэм агъэфедэрэ шхончыку псыгьо кІыхьэр ыкІи ащ игъусэ щэхэр) къызыІэкІэзыгъахьэхэрэр, къезыгъэкІокІыхэрэр, зыгъэфедэхэрэр ыкІи ІузыгъэкІыхэрэр;

ЩынэгъончъэнымкІэ *къызІэкІэбгъэхьаным* къикІырэр къэпщэфыныр, шІухьафтынэу е чІыфэм ычІыпІэ къыуатыныр, товарым ыкІи щыгъыным ачІыпІэ къэпхъожьыныр, тыгъугъэкІэ ыкІи гъэбылъыгъэкІэ къызІэкІэбгъэхьаныр;

– хэбзэнчъэу Іашэр, джащ фэдэу аш игъусэ щэ-гынхэр ыкІи къэорэ икъыгъохэр яптыным къикІырэр нэмыкІ цІыфым охътэ гъэнэфагъэкІэ ахэр ыгъэфедэнэу етыгъэныр.

Мы зигугъу къэтшІыгъэ пкъыгъохэр хэбзэнчъэу ІугьэкІыгьэным къикІырэр къызэкІэгъэкІожь имыІэу яптыныр, япщэныр, къяпхъожьыныр, нэмыкІхэри.

Зэрыохэрэ Іашэхэр ыкІи ащ игъусэ щэ-гынхэр, къэорэ пкъыгъохэр хэбзэнчъэу зыІыгъыхэрэр къызэрэбгурыІощтыр мы пкъыгъохэр гъэбылъыгъэкІэ псэупІэхэм ащыпІыгъыныр ары.

Мы къэорэ пкъыгъохэр хэбзэнчъэу къегъэкlокlы-— *Ташэр хэбзэнчъэу* гьэным къикІырэр транспортымкІэ зещэгъэныр ары.

Зэрыохэрэ Іашэр ыкІи ащ игъусэ щэ-гынхэр, къэорэ пкъыгъохэр хэбзэнчъэу къыздепхьакІыным къикІырэр щыгьыным, Іалъмэкъым ыкІи нэмыкІ пкъыгъохэм ахэлъэу къепхьакІыныр ары.

БзэджэшІагъэ зэрахьагьэу алъытэщт интернетым иамалхэмкІэ зэрэзэдэгущыІэжьыгъэхэм тетэу хэбзэнчъэу Іашэр ыкІи ащ игъусэ шэ-гынхэр, къэорэ пкъыгъохэр къызыІэкІэзыгъахьэхэрэр, къезыгъэкІокІыхэрэр, зыгъэфедэхэрэр ыкІи ІузыгьэкІыхэрэр.

ЦІыфыр ежь фаеу зэрыохэрэ Іашэр ыкІи ащ игъусэ щэ-гынхэр, къэорэ пкъыгъохэр аритыным къикІырэр мыщ фэдэ пкъыгъохэр зыщаІыгъырэ чІыпІэхэр хэбзэ къулыкъухэм ариlоныр ары. lашэр хэбзэнчъэу къезыгъэкІокІырэр къаубытэу, ар къызыІахыкІэ ежь фаеу къаритыгъэу алъытэщтэп.

Щынэгъончъэнымкю федеральнэ къулыкъум и Гъэюрышіапізу Адыгэ Республикэм щы Іэм ипресс-къулыкъу.

Къулыкъум ипащэ Іофым лъэплъэ

УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэІорышІапІэу АР-м щыІэм ильэс 20 зыныбжь пшъашъэм ыльэныкъокІэ уголовнэ Іоф къызэІуихыгъ.

Зыныбжь имыкъугъэ пшъэшъэжъые цІыкІум егъэзыгъэ хэлъэу шъхьакІо зэрэрихыгьэм фэгьэхьыгьэ бзэджэшІагьэ зэрэзэрихьагъэм фэшІ ар агъэмысэ.

Урысыем и Следственнэ комитет и Тхьаматэ УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ Гъэ-ІорышІапІэу АР-м щыІэм

итхьаматэу А. В. Липало унашъо фишІыгь мы уголовнэ Іофым изэхэфын зэрэкІорэм ыкІи Іофым изытет зэрэлъыкІуатэрэм щигъэгъозэнэу.

> УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэюрышІапІэу АР-м щыюм ипресс-къулыкъу.

УсакІоу, тхакІоу Ацумыжъ-Къумыкъу Разыет къызыхъугъэр илъэс 90-рэ мэхъу

Фэбагъэр, гукІэгъур зыхэкІутэгъэ поэзиер

Инэплъэгъу мыкіыжь зэіухыгъэкіэ къысіоплъэ, къыздэгущыіэ, къысщэгугъы...

Исэнэхьаткіэ кіэлэегъэджагъ, игъэпсыкіэ-шіыкіэкіэ, къызэрыкіо хьалэлыгъ, гумэкіылагъ, гукіэгъушіагъ. Икіэсагъ ціыфхэр — нахьыжъхэр, сабыйхэр, кіэлэціыкіухэр, ныбжьыкіэхэр, илъэпіагъэх илъэпкъ, иліакъо, икъуаджэ, ибынунагъо, ишэныгъ шіушіэныр, адыгэ лъэпкъым идахэ ыіотэныр. Фэшъыпкъагъ гъунэнчъэу бзылъфыгъэр гъашіэм, фэгуіагъ гупшысэм — гушъхьэлэжьыгъэ къабзэм.

Пшіэнэп, зыгорэ шіогьэшіэгьонэу Ситхыгьэ тхьапэ нэкіэ рычьэнкіи. Шіульэгьу кьабзэр ижьыкьэщэгьоу Гумэкі макіэр гум кьышіуечьэнкіи.

Хьауми ситхыгъэ зышіуигъэнэщта, Псальэр щэрыуа, ихьылъэ екъуа? Мэхьанэ къикіэу къзіуагъэ хъугъа? Хьауми ерагъэу ар зэгъэкіугъа? —

МэгумэкІы усакІор. ЕтІанэ гу къызІэпешІыхьажьышъ, къыпегъэщэжьы:

Хьау! Сыгу ціыкіу ымыгъэшіуагъэу Гупшысэ закъуи бгъапэм дэлъыгъэп.

«ПшІэхэнэп»

Зымакъэ тыкіэдэіукіыгъэр адыгэ тхыгъэ литературэр иусэхэмкіэ, ирассказхэмкіэ, игупшысэ щэрыохэмкіэ зыгъэбаигъэ тхакіоу, икіыгъэ ліэшіэгъум иаужырэ илъэси 10 фэдизым чанэу, зафэу зиакъыл зыгъэлэжьагъэу Ацумыжъ Разыет ары. Иусэн-тхэн зырегъажьэм, ныбжь чъэпхъыгъэ дахэм итыгъ. Иилъэсхэм, игъашіэ гукіэ ыкіи нэкіэ арыкіожьызэ, зымыгъэгупсэфырэ зэхэшіабэу къетэкъоххэрэр зэрилъэкізу зэхигъэушъхьафыкіыхэзэ, «уты ышіыхэзэ», усагъэ, тхагъэ.

Ацумыжъ-Къумыкъу Разыет жъоныгъуакізм и 4-м, 1933-рэ илъэсым Тэхъутэмыкъое районым ит къуаджэу Афыпсыпэ къыщыхъугъ, мэкъумэщышіз унэгъо гупсэф щапіугъ, зэшипліымэ ашыпхъу ціыкіу гъэшіогъагъ.

Сыкъихъухьагъ сэ бын Іужъум сыціэнтхъуафэу, Гушіубзыум изы Іулъхьэ къысіуфагъзу.

къыс Іуфагьэу, Сшынахьыжъмэ тэмэрысэу

сшынахыжымэ тэмэрысэу сыкъырахьакіэу, Сыщытхъагъ сэ Іаплі фабэм сырихьакіэу. «Сыкъихъухьагъ сэ бын Іужъум»

Разыет ыгу сабыигьор сурэт дахэу, гукъэкlыжь фабэу къинагьэми, лъэхьанэу къызыхэхъухьагьэр тхъэгъуагьэп. Зэфэдэкlэ адыгэ шъолъырым гъаблэр щызекlуагь, заор етlанэ къыщыетагь. Лэжьэкlо ціыфым ичіыгу къимыкіэмэ, иунагъо нэкlы, мэщыр щымыіэмэ, лъэпкъыр ізнэкl-гунэкі. А зэкіэ, зэкіэ зэхишіагьэр зэриусэижьызэ, шіур ем нахь зэрэлъэшыр кіигъэтхъызэ, Разыет усагъэ.

Къаlотэжьы гъэблэ уахътэм сыкъэхъугъэу, Нэхъоиlэу хьэблэ ныор къыстеlагъ. Кlэлэхъуиплlым ауж кlэкlэу

сыкъифагъэу, Гушюгъошхо тиунагъо къыфэкіуагъ.

Гъунэгъу пэпчъ сэ ыкуашъо сытесыгъ.

Псэльэ зафэ, Іульхьэ фабэу кьызнэсыгь.

Гъашіэм зэкіэ шіугьэу щызэхишіагьэу, къыщынэсыгъэу, къыщыјукјагъэмкіэ разэу, ищыІэныгъэ рыплъэжьызэ, игукъэкІыжь зэмышъогъубэ, чъыг бырэбэ инэу, гущыІэ-гупшысэкІэ ыфапэу тхагъэ Разыет. Бзылъфыгъэм анахьэу ыгу кІэсэн фэхъущт творчествэм ынэlу зыфигьэзэгъагъэр я 90-рэ илъэсхэр ары. Ащ дэжьым игухэлъыбэмэ гьогу агьотыгь: илъфыгъэхэр — пхъуитІумрэ кІалэмрэ къызэкІэхъухьагъэх, ежьыми егъэджэнпІуныгьэр дахэу ыгьэцэкІагь, зыгьэпсэфыгъо-тІысыжьыгъом факІощтыгъ. Ау адыгэ бзылъфыгъэр зымыгъэгупсэфырэ зы лъэныкъо щыlагъ — гулъэчlэ «чlыфэхэу» къегъухэрэр зытегъэк ыжьыгъэнхэр. Дэгъоу къыгурыІощтыгъ, ахэр бгъэгум зэрашІоигъоу къызыдигъэкІыхэкІэ, гухэхъо-Іотэжьыгьо гуапэ зэригъотыщтыр.

Зилъфыпіэ зипкіыхьэу, зыбзэ зышіоіэшіоу, зигупшысэ шіоліыкізу, зигукъэкіыжь кіапсэ зыізкіззымытіупщыщтыгъэ Разыет джащыгъум гушіоу къэлэмым лъыізбагъ, тхьапэр шіокъабылэу къыштагъ.

Къэлэ унэм къыслъы аби, Сигупшысэ сырихыгъ. Гукъэк ыжьэу къыслъысыгъэм Гум ихьылъэ тырихыгъ.

«Гупшысэр уцурэп»

ШІоигъом зэригъэжагъэп: зарисовкэхэр, очерк мыинхэр етхых, радиом, гъэзетым, телевидением гъусэныгъэ адешіы, къащэгущыіэ, итхыгъэхэр къатых, къыхаутых. Иусэ фабэхэу икъэхъукІэ, ціыф гукіэгъум, Іофшіэкіэшіум, насып гьогум узэрэтыращэрэр къызщиІотыкІыгъэхэм аготхэу, ирассказхэу щыІэныгъэ гукІэгъу мыухыжьыр зыхэгошагъэхэри етхых, гъэзетэу «Адыгэ макъэм», журналэу «Зэкъошныгъэм» къарэхьэх. тхылъеджэхэр лъэшэу зыфащэх. Ауми Ацумыжъ Разыет иусэн-тхэн Іоф псым фэдэу зэу зэпыуцуагъэу зэрэщымытыр, къин зыпымылъ Іоф зэрэмыхъурэр, ау Іофыр шІэгъахэ зыхъукІэ, нэмыкІ пстэур псынкі э зэкі э зэрэпщыгъупшэжьырэр къыщыІуагъ усэу «Бзылъфыгъэм шъуфэсакъ» зыфиlорэм.

Пчъэм ыкlыбы сызэрэхъоу, Телефоным теlункlагъ. Гуадзэу иlэм зэрэфэхъоу, Зыкъигъэцэу тырипчъагъ:
«Мо отэрым аціэлагъэр
Іэгъо-блэгъум къишъумыхь.
Гъэпсэфыгъор агъотыгъэмэ,
Шъхьагъэузи къарэмыхь.
Мо къэкіуагъэм сыда ытхырэр,
Хэт еджэнэу зыщыгугъырэр,
Макіа тхакіоу къытфэтэджырэр —
Къыдэкіынэу къытщыгугъырэр,» —

Льэпкъы кlалэм игущыlэ Къэмысысэу льегъэкlуатэ...

Ары. ЛъэпэмыгъакІор хэткІи щыІэныгьэм сыдигьуи щыхьой, ау ахэр къызэунэкІын кІуачІэрэ амалрэ зыхэбгьотэжьыныр — лІыгъэ. Разыет итворческэ гугъэ епцІыжьыгъэп, игупшысэ фэшъыпкъагъ. Чым зэмыжэгъэхэ псынэкІэчъэу къыщыІуиутыгьэу, ыбзэ къытІэтагъэу, ыгу зэlухыгъэу, ыпсэ зэхишlэу зыфаблэрэр, етІупщыгьэу, гьэпсэфыгьо фимышізу, тхьапэм регьэкіу. Усакіом инэплъэгъу бэ итыр: лъэпкъым ицІыф пэрытхэр — усакІохэр, тхакІохэр, орэдусхэр, ІэпэІасэхэр, икъоджэгъу цІэры-Іохэр — пщынаоу Джамырзэ Ибрахьим, усакІоу Жэнэ Къырымыз, зэлъашІэрэ цІыфышІоу Шъэумэн Хьазрэт. ИлъапІэх зэкІэ адыгэм пае улэу зиІэхэр: адыгэ педучилищыр, ащ икІэлэегъаджэхэр, къычІитІупщыгъэхэу цІыфышІу хъугъэхэр, Іэпэlасэу Еутых Асе, усакloy Емыж МулиІэт ягушхоныгъэ-лъэгъупхъагъэ, адыгэ композиторэу Натхъо Джанхъот, ныбжьык Іэхэр спортым фэщэгъэнхэм, фэгъэсэгъэнхэм Іофышхо дэзышІэгъэ Кобл Якъуб.

Ежь тхэным зыфежьагъэм къыщыкlэдзагъэу усакlоу Ацумыжъым хэпшlыкlэу зыкъиштагъ, игупшысэ къыгъэбжьышlоу зыкъиlэтыгъ, итхыгъэхэр еджэхэрэм агу нэсы. Зиакъыл уцугъэ бзылъфыгъэ lушым инэплъэгъу бэ ифэу зынэсырэр. Анахь былымышхоу цlыфымкlэ уахътэр зэрэщытыр ыгъэунэфэу къelo:

Уахътэр, къэуцу, сызыкІэгъахь, Сыныбжьы пае къысщымыухь. Тхьапэ гъощагъэу сыземылъасэу, Гъэбэжъу тамэу о къыслъыІэс.

«Уахътэр! Къэуцу»

УсакІом игугъэ зэрэмыхьаулыягъэм, иІофшІагъэ гъэбэжъу къызэритыгъэм ишыхьатых философие ин зыхэлъ усэу иІэхэр: «Гупшысэм сефапэ», «Узщыгугъыжьыгъащ», «Гупшысэр уцурэп», «Гугъэ щалъ», «Сигугъ», нэмыкІхэри.

Уцуи тіыси зимыіэ гумыпсэф тхакіом ищыіэныгъэ къиныпіэ-зэпычыгъохэу ціыф ціыкіур ыпсэ хэзыгъэіэжыхэрэр итхыгъэхэм ащыгъэунэфыгъэх. Зэо мэхъаджэхэу лъыпсыр зыгъачъэхэрэр зэрилъэкізу еумысых, ау ліыхъужъхэм яліыгъэ кіигъэтхъэу, псэм нахыи адыгэмкіэ напэр зэрэнахы лъапіэр ахэм къащиіуагъ. Абхъазым, Чэчэным ащыкіогъэ зэо мыгъохэм ахэтыгъэ кіалэхэм афэусагъ.

О, дунаеу, дунэе хьазаб. Гъогу псынкюп

орырэ сэрырэ тазыфагу, Зым еоты былымыр — шъхьэзакъу, Зым шіулъэгъур — инасып закъу. Ціыф ціыкіум ебгъэщэчырэр бащэ, Зы щэчалъи къыгъэлъэгъошъунэп. Охътэ мыгъор гъэпщынэлъэ гуащэ,

ИІулыджи чылапхъэу ыпхъынэп.

«О, дунай!»

Заом имашю ыхьыгьэ кlалэмэ Лlыхьужъы гъыбзэр бэрэ къафаю. Непэрэ мафэм имыгьоу кlодырэмэ, Уахьтэр сыд фэдэу афэусэщт?

«Заом имашю сщыгъупшэрэп»

Ау гумэхэ хъыбэеп усакlоу Ацумыжъ Разыет, игущыlэ лъэшкlэ гу минхэм анэсы, арэхьэ. Еумысы лъэхьаныр — къончагъэр, хьилагъэр. «Ным игумэкl», «Шъыпкъэ пстэури гохьэп», «Тыдэ ухъугъ, лlыгъэр?», нэмыкlхэми лыуз лъэпкъ лыуз-гуузыр икъу фэдизэу къащиlотыкlыгъ, охътэ жьы фыртынэхэм тыраутыпэным ищынагъо къызэрэттехьагъэр зэхыуагъашlэ.

Пкіэнчьэу сыбгьашьо мэзибгьо, Ліыгьэр, ущызгьэшіуагьа? Быдзыщэ іэшіоу псэпашіэр Сыгуізу къыпіузгьэфагьа? Сыда джы непэ къэхъугъэр — Ліыгьэм ыльапсэ мэхыгъэу... Сибыдзыщэ ащ щэрэгъужь, Ліыгьэ гьомылэ мыхъущтмэ, Ныціэ льапіэр серэмыіэжь, Ліыгьэ зиіэ къысфэмыльфыщтмэ. «Тыдэ ухъугь, ліыгъэр?»

Ау ешіэ усэкіо-гупшысакіом гьашіэмрэ ціыфымрэ зэфэшіу зышіырэ кіуачіэр, ар егъэшіэрэ шіулъэгъу мыупабжьэр ары. Мы дунэе нэфым тет тхьакъэгъэшіыгъэ пстэумэ — жьым, псым, тыгъэм, нэфым афэдэкъабзэу, зы фэныкъоныгъэ ин я! — шіулъэгъур. Арышъ, къытэджэ тэ зэкіэми тхакіоу Ацумыжъыр, шіулъэгъум и Фабэ тымыгъэплъыкъонэу, тыфэсакъынэу, тедэхэшіэнэу, хэти ыкіи сыдигъуи. Шіоигъу шіулъэгъум и Мафэ гъэунэфыгъэнэу, мэфэкі лъапіэу гъэпсыгъэнэу. Разыет ибзылъфыгъэгу къикіырэ гумин зэхашіэхэр зэфэшъхьаф-зэмышъогъухэу къытхэхьэх:

Гъэтхэ мафэр, гугъэ махэу, Лъэпэрыкіоу къэкіожьыгъ. Сыдэу льапіэ, сыдэу дахэ — Сыгу зэ джыри слъэгъужьыгъ. Сишіулъэгъу сикіэлэгъум Ситэмашъхьэ сыщыюкіэ. Сибгынагъэу, гукъэкіыжьыр Зэрэфаеу къысшіуекіокіы.

«Гъэтхэ мафэр»

Разыет изы усэ тхылъи «ШІулъэгъум и Маф» пкіэнчъэу ціэ фишіыгъэп. ШІулъэгъур зыщыпытэм, нафэба, псэри нахь щыгупсэф, щыіэныгъэри щыгушіубзыу. Итхылъ зэфэшъхьафхэу адыгабзэкіэ ыкіи урысыбзэкіэ къыдигъэкіыгъэхэр сапашъхьэ илъых. Майя Яворовскаям урысыбзэм ригъэкіугъэхэр зыдэтхэри ахэлъ. «Открывайте сердца» ащ зэреджагъэр. Ацумыжъ Разыет усэкіо къодыягъэп, акъылыгъэ-Іушыгъэ ин зыхэлъыгъэ тхэкіуагъ.

ЩыІагьэмэ, къызыхъугьэр илъэс 90рэ хъущтыгь. Илъэс 72-рэ къыгьэшІагьэр, ар бэп, ау шІагьэу иІэр макІэп. Ильэгьо-гьогу нэфын, зэныбжь. Иусэхэр, итхылъхэр, игупшысэ лэжьыгьэ щэІэфэ, Ацумыжъ-Къумыкъу Разыет ыпсэ ифабэ къытхэтыщт, игущыІэ зафэ лІэужхэр рыгьозэщтых.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Чыгум епхыгьэ зэфыщытыкlэхэр гьэтэрэзыгьэнхэм ехьылlагь» зыфиlорэм зэхьокlыныгьэхэр фэшlыгьэнхэм фэгьэхьыгь

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2023-рэ илъэсым гъэтхапэм и 29-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «ЧІыгум епхыгъэ зэфыщытыкіэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехьыліагъ» зыфиюрэм зэхьокіыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «ЧІыгум епхыгъэ зэфыщытыкІэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехьылІагъ» зыфиloy N 86-р зытетэу 2007-рэ илъэсым мэкъуогъум и 7-м къыдэкІыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2007, N 6, 12; 2008, N 12; 2010, N 3, 8; 2013, N 7; 2016, N 4, 8; 2020, N 3; 2022, N 12) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

1) я 2-рэ шъхьэм мыщ фэдэ къэlyakl зиlэ я 5^1 – 5³-рэ статьякІэхэр хэгъэхъогъэнхэу:

«Я 51-рэ статьяр. Унэе ІэпыІэгъу хъызмэт зезыхьэхэрэм анахьыбэми алэжьын зыфитхэ чІыгу Іахьхэм яхьыліагъ

Унэе ІэпыІэгъу хъызмэт зезыхьэхэрэм чІыгу гектари 2,5-м нахыыбэнэу щытэп алэжыын зыфитхэ чІыгу Іахьыр.

Я 5²-рэ статьяр. Анахь чІыгу Іахь цІыкІоу яунаеу алэжьын зыфитхэр

1. Адыгэ Республикэм ичІыгу «Іахьхэм ахэхьэрэ чІыгу ІахьыкІэхэу «къафэгьэзагьэ хъугьэхэр анахь макІэми зыфэдизынэу щытхэр» зыфиюхэрэм ачІыпІэкІэ «Адыгэ Республикэм игъэцэкІэкІо хабзэ икъулыкъухэр» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зы-

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагьэу мы Законым кІуачІэ иІэ мэхъу.

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 4, 2023-рэ илъэс N 192

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Муниципальнэ къулыкъур Адыгэ Республикэм зэрэщызэхащэрэм ехьылlагъ» зыфиlорэм зэхъокІыныгьэхэр фэшІыгьэнхэм фэгьэхьыгь

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2023-рэ ильэсым гьэтхапэм и 29-м ыштагь

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Муниципальнэ къулыкъур Адыгэ Республикэм зэрэщызэхащэрэм ехьыліагъ» зыфиюрэм зэхьокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2008-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 8-м аштагъэу N 166-р зытетэу «Муниципальнэ къулыкъур Адыгэ Республикэм зэрэщызэхащэрэм ехьылlагъ» зыфиlорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2008, N 4; 2009, N 4; 2010, N 2; 2012, N 7; 2013, N 7, 8; 2014, N 2, 4; 2015, N 7; 2016, N 2, 6, 11; 2017,

N 8; 2018, N 3, 11, 12; 2019, N 11; 2020, N 12; 2021, N 6; 2022, N 4) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІы-

1) я 15-рэ статьям иа 1-рэ Іахь я 5-рэ пунктыр хэгъэхъонэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«5) муниципальнэ къулыкъушІэм ІэкІыб къэралыгьо агентым истатус иІэ зыхъукІэ.»;

2) я 24-рэ статьям ия 4-рэ пункт хэт гущы-Іэхэу «Урысые Федерацием пенсиехэмкІэ и Фонд» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «Урысые Федерацием пенсиехэмкіэ ыкіи социальнэ страхованиемкІэ и Фонд» зыфиІохэрэмкІэ зэблэхъугъэнхэу. Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зы-

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кІуачІэ иІэ мэхъу.

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПЫЛ Мурат

> къ. Мыекъуапэ. мэлылъфэгъум и 4, 2023-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехьылlагъ» зыфиlорэм ия 3-рэ статья зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2023-рэ ильэсым гьэтхапэм и 29-м ыштагь

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 3-рэ статья зэхъокіыныгъэ фэшіыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2006-рэ илъэсым бэдзэогъум и 10-м аштагъэу N 15-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ехьылІагь» зыфиІорэм Адыгэ Республикэм ихэбзэгьэуцугьэ зэхэугьоягьэхэр, 2006, N 7; 2009, N 6, 12; 2011, N 7; 2012, N 7; 2013, N 7; 2014, N 7; 2015, N 7; 2016, N 10; 2019, N 5; 2022, N 3, 7) ия 3-рэ статья мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу. зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэнэу, я 21-рэ Іахьыр хэгъэхъогъэнэу ыкІи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«21. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ иполномочиехэр ыпкІэ хэлъэу егъэцакІэх.».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьзу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэлылъфэгъум и 4, 2023-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм машlом зыкъыщимыштэным ехьылlагъ» зыфиlорэм зэхъокlыныгьэхэр фэшlыгьэнхэм фэгьэхьыгь

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2023-рэ илъэсым гьэтхапэм и 29-м ыштагь

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм машІом зыкъыщимыштэным ехьыліагъ» зыфиюрэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 20-р зытетэу «Адыгэ Республикэм машІом зыкъыщимыштэным ехьылlагъ» зыфиlоу 2006-рэ илъэсым шышъхьэlум и 10-м къыдэкІыгъэм мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

- 1) я 3-рэ статьям ия 2-рэ Іахь ия 3-рэ пункт мыщ тетэу тхыгъэнэу:
- «З) машюм игъэкІосэнрэ цІыфхэм якъэгъэнэжьынрэ япхыгъэ ІофшІэнхэм язэхэщэн.»;
- 2) я 4-рэ статьям иа 1-рэ пункт хэт гушы эхэү «машІом зыкъымыштэным фэшІ» зыфиІохэрэр хэгъэкІыгъэнхэу;

- я 5-рэ статьям:
- а) а 1-рэ пунктым хэт гущыlэу «гъэцэкlэгъэныр» зыфиlорэр гущыlэу «зэшlохыгъэныр» зыфиlорэмкlэ зэблэхъугъэнэу;
- б) я 2-рэ пунктым хэт гущы эхэу «маш юм зыкъымыштэным фэшl» зыфиlохэрэр хэгъэкlыгъэнхэу;
- в) я 5-рэ пунктым хэт гущыІэу «Адыгэ Республикэм къыфэгъэзэгъэ лъэныкъохэр» зыфиюхэрэм ачыпІэкІэ гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет икъэкlyaпlэхэмкlэ аlыгъхэм» зыфиlохэрэр тхыгъэнхэу;
- г) мыщ фэдэ къэlуакlэ зиlэ я 91-рэ пунктыкlэр хэгъэхъогъэнэу:
- «91) правовой ыкІи социальнэ лъэныкъомкІэ Іофтхьабзэхэу зэрахьащтхэр, Адыгэ Республикэм игъэцэкІэкІо хабзэ икъулыкъухэм зэшІуахын фаехэр;»;
- д) мыщ фэдэ къэlуакІэ зиІэ я 14-рэ пунктыкІэр хэгъэхъогъэнэу:
- «14) илъэс къэс піалъэу ащкіэ щыіэр агъэунэфызэ ашІынэу.»;
- 4) я 15-рэ статьям ия 2-рэ Іахь хэт гущы эхэу ененные медехолифие «дехтях йововади едхпеш» гущыІэхэу «правовой лъэныкъомкІэ» зыфиІохэрэр тхыгъэнхэу.
- Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагъэу мы Законым кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

мэлылъфэгъум и 4, 2023-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкіэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Стационар шІыкІэм тетэу цІыфхэм социальнэ фэlo-фашІэхэр афызэшІохыпьэнхэр» зыфиІорэр ухэсыгьэным ехьылІагь

Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгьо ыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэм язэхэщэн ехьылІагь» зыфию 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м къыдэкІыгъэм диштэным пае унашъо сэшіы:

- 1. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Стационар шІыкІэм тетэу цІыфхэм социальнэ фэlo-фашlэхэр афызэшlохыгъэнхэр» зыфиlорэр ухэсыгъэнэу.
- 2. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ къыфэгъэзэгъэ стационар учреждениехэм япащэхэм Административнэ регламентым диштэу социальнэ фэlo-фашlэхэр

афызэшІохыгъэнхэм епхыгъэ Іофтхьабзэхэр зэра-

- 3. Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Пшъэрылъыбэ зэшІозыхырэ Гупчэу къэралыгьо ыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэм афэгьэзагъэр» зыфиюрэм цыфхэм документхэр авыхыгъэнхэмкіэ Іофшіэныр зэрищыкіагъэм тетэу зэхищэнэу.
- 4. Социальнэ фэlo-фашlэхэм ягьэцэкlэн фэгьэзэгьэ учреждениехэм яотделхэм Административнэ регламентым игъэцэкІэнкІэ ІофшІэныр зэхащэнэу.
  - 5. Къэбар-правовой отделым:
- 1) Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайт, джащ фэдэу

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъухэм яинтернет-сайт мы унашъор къаригъэхьанэу:

- 2) гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ къыдэкlырэ тхылъэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгьэуцугьэ зэхэугьоягьэхэр» зыфиюхэрэм къыхаутыным пае авжигъэхьанэу.
- 6. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфи 7 зытешіэкіэ мы унашъом кіуачіэ иіэ мэхъу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 2, 2023-рэ илъэс

КІэлэцІыкІу спортыр

Джэнчэтэ СултІан ишІэжь фэгъэхьыгъагъ

Урысыем, Адыгеим язаслуженнэ тренерэу, республикэм игандбол льапсэ фэзышlыгьэ Джэнчэтэ Султlан Мосэ ыкьом ишlэжь фэгьэхьыгьэ шьольыр зэнэкьокьоу Мыекьуапэ щыкІуагьэм олимпийскэ резервым испорт еджапізу N 1-м икомандэ ятіонэрэ чіыпіэр къыщыдихыгъ.

Тренер цІэрыІом фэгьэхьыгьэ зэнэкъокъум 2012-рэ илъэсым ыкІи ащ ыуж къэхъугъэ пшъашъэхэр хэлэжьагъэх. Шъолъыри 6-м якомандэхэр хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэм афэбэнагъэх. Адыгэ Республикэм, Краснодар краим, Астраханскэ, Волгоград, Ростов ыкІи Самарскэ хэкухэм яліыкіохэм заушэтыгъ. Зэкіэмкіи команди 8 хъущтыгъэх.

Адыгеир олимпийскэ резервым испорт еджапІэу N 1-м икомандитІумэ къагъэлъэгъуагъ. Гъэхъагьэ зышІыгьэр тренерэу Валерий Гончар зипащэр ары. Типшъашъэхэм ешІэгъуи 5 къахьыгъ ыкІи финалым Самарскэ хэкум икомандэ щыІукІагъэх. Мыекъуапэ илІыкІохэм зэнэкъокъум текІоныгъэр къыщыдахыным пэблэгъагъэх. Охътэ шъхьаІэм 8:8-у зэІукІэгъур

аухыгь, ау хьакІэхэр пенальтикІэ нахь лъэшыгъэх — 3:2.

Ростов хэкум къикІыгъэхэм ящэнэрэ чІыпІэр ахьыгь.

Дзюдо

Я 17-у зэхащагь

Е. А. Погореловым ишІэжь фэгьэхьыгьэ Урысые зэнэкьокьухэр кьалэу Волгоград щыкІуагьэх.

Адыгеим идзюдоистхэм дэгьоу зыкъагъэлъэгъуагъ, гъэхъэгъэшІухэр ашІыгъэх. Іофтхьабзэр я 17-у зэхащагь.

Москва, Санкт-Петербург, Краснодар краим, Оренбургскэ, Ставрополь, Саратов, Астраханскэ, Челябинскэ, Тюменскэ, Тульскэ, Ростов, Самарскэ, Курганскэ ыкІи Орловскэ хэкухэм, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Темыр

 $\mathbf{000}$

II MECTO

Осетием, Дагьыстан, Ингушетием, Къэрэщэе-Щэрджэсым яспортсменхэм заушэтыгъ. ЗэкІэмкІи нэбгырэ 260-рэ хъущтыгъэх: хъулъфыгъи 189-рэ ыкІи бзылъфыгъэ 71-рэ.

нахьыбэ хъугъэ ыкІи къалэу Кемеровэ щык ющт Урысыем ичемпионат хэлэжьэщтхэм яхэшыпыкІын едзыгьо хъугьэ. —

къыІуагъ Урысыем дзюдомкІэ и Федерацие ипрезидентзу Сергей Соловейчик.

Адыгеим икомандэ хъулъфы-

тыгъ. Ахэм медали 6 къахьыгъ. Ящэнэрэ чІыпІэхэр къыдахыгъэх Еутых Рэмэзан, ТхьакІущынэ Ахьмэд, ХьакІэко Данэ. ЯтІонэрэ хъугъэх Владимир Ингушевыр ыкІи Мыгу Миланэ. Дышъэ медалыр къэзыхьыгъэр Датхъужъ Алый.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэхэм шІухьафтынхэр зэрафагъэшъошагъэхэм дакІоу сомэ мини 10-м щегъэжьагъэу мин 30-м нэс аратыгъ.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэтьухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ,

Редакциер зыдэщыІэр:

ур. Крестьянскэр, 236

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79 Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

Выщаушыхьатыгьэр:

E-mail: adygvoice@ mail.ru

/Ф-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр **4246** Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 742

Хэутыным узщыкіэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Тхьаркъохьо А. Н.